HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SUOMEN AKATEMIASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 209/2024 VP)

Helsingin yliopiston lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Valiokunnan kuuleminen, 19.2.2025

Anssi Mälkki, johtaja / HY tutkimuksen johdon tuki

NÄKEMYKSEMME MUKAAN LAKIESITYS TOTEUTTAISI TUTKIMUKSEN TURVALLISUUTTA PAREMMIN, JOS SE VIITTAISI YKSISELITTEISESTI TUTKIMUKSEN TURVALLISUUTEEN.

- Lakiesityksen säädöskohtaiset perustelut:

  ”Lisäyksen tavoitteena on, että Suomen Akatemian myöntämällä tutkimusrahoituksella tehtävä tutkimus ja sen tulokset eivät päätyisi käyttöön, joka vaarantaa Suomen huoltovarmuuden, kriisivalmiuden tai turvallisuuden.”
- Lakiehdotuksessa viitataan Euroopan unionin neuvoston suosituksiin, joissa turvallisuus on määritelty tutkimuksen turvallisuuden kautta. Neuvoston suosituksen mukaan tutkimuksen turvallisuudesta huolehtimisella halutaan estää tutkimuksen väärinkäyttö.
- Helsingin yliopisto esittää lain 2 § 2 momentiksi * :

  Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tehtävä hoitaessaan Akatemian tulee edellyttää, että tutkimuksen turvallisuus ja siihen kohdistuvat riskit tutkimushankkeissa, tutkimusyhteistyössä ja tutkimustulosten hyödyntämisessä otetaan asianmukaisesti huomioon.

***** yhtenevä UNIFI:n esittämän muotoilun kanssa

KOROSTAMME UNIFI:N TAVOIN, ETTÄ RISKIEN ARVIOINNIN TOTEUTTAMISEN YKSITYISKOHTIA JA RATKAISUMALLEJA ON TÄRKEÄ KEHITTÄÄ YHDESSÄ KORKEAKOULUJEN JA MUIDEN TUTKIMUSTA TEKEVIEN ORGANISAATIOIDEN KANSSA.

- Hallinnollisen taakan lisääntymistä on vältettävä, niin tutkimusorganisaatioissa kuin Suomen Akatemiassa.
- Euroopan unionin neuvoston suosituksen mukaan riskinarviointi tulisi tehdä riskiprofiiliin suhteutettuna vain rahoitettaville huolta aiheuttaville hankkeille, välttäen tarpeetonta hallinnollista rasitusta.
- Käyttöön otettavien toimintatapojen tulee olla tutkimusorganisaation päätettävissä kunkin parhaaksi katsomalla tavalla. Tutkimuksen turvallisuuden kenttä muuttuu nopeasti, ja näin ollen myös riskinarvioinnin ja -hallinnan tapojen tulee olla joustavia ja kehittyviä, ei tiukasti laissa määriteltyjä.